

danskemu pouku bi jih ne bilo. Da še bolj zbudim veselje staršev do šole, sem jim puščal otroke o časih nujnega dela doma; mnogo del je, ki jih otroci brez vse nevarnosti za svoje zdravje lahko opravljajo in odrasli lahko vsi grejo na težavnije, potrebno delo. Ko je hudo in silno delo minilo, so nato pošiljali tem rajši in tem točneje svoje otroke v šolo; razume se, da je takrat učitelju potrebno, napeti vse svoje moči, da doseže tem sigurneje predpisani šolski smoter. A ne samo starše sem pri vsaki priložnosti poučeval in jim delal veselje na vse mogoče načine za zanimanje do šole, nego — in kar je najpoglaviteje — sem delal veselje do šole tudi otrokom samim. Otroci, ki so se poprej bali šole zaradi zlobnega hujskarnja po odraslih, so se z ozirom na moje prijazno, a vendar vedno resno vedenje proti njim lahko sami osvedočili in tudi drugim še mlajšim pripovedovali, da ne vlada v šoli sam peklenščak, nego zgolj veselje, ljubezen in kratkočasnost. Postajali so otroci proti meni vedno bolj zaupljivi, začeli me ljubiti in spoštovati; ni trajalo dolgo in mnogo je bilo takšnih otrok, da jih niso mogli časih niti s silo obdržati doma. Tisti učitelj ne more biti nikoli pravi vzgojitelj nežne mladine, ki ravna z njo po paševsko ali kot kak nadut korporalček s svojimi novinci. Natančno je treba pri vsaki priložnosti proučevati individualnost učenčeve ter pri vsem upoštevati njegovo mladost in živahnost. Pustiti mu mora pravočasno, da pride njegova narava v poštev, da se razveseli, razgira s tovariši, ali kakor pravijo „ponori“ in siliti bo začel v otroško družino tako, da ga bo težko obdržati doma. Polj mladne, le ne in zaspane naj bodri učitelj sam k rajanju ter naj skoraj vedno pripušča, da se otroci igrajo to, kar si zmislijo sami. Š prezirljivo nadutostjo gledati z neke domišljave višine, češ, „nolli me tangere“ ali, kakor Nemeec pravi: „Zehn Schritte von meinem Leib“, na otroke preprostega kmetiškega ljudstva, vplival jako razzaljivo ne samo na strogo sodečo mladino, nego tudi na njihove starše. Takemu vzgojitelju se ni treba bati, da bi imel predober šolski obisk ali da bi mladina postala do njega zaupljiva ter ga spoštovala in ljubila; z otroci moramo postati spet otroci.

(Konec.)

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Jubilejska samopomoč. Na pismeni poziv se niso oglasili dolžniki, da bi vplačali zaostale doneske. Vseh zaostankov je 150 K in te dolguje 25 članov. Nekateri izmed teh imajo dolg za celo leto in tem sem posebej pisal, pa se niso odzvali. Ali bo res treba postopati po § 4 č in § 9 d pravil, kar bi pač bilo silno mučno. Ponovim prošnjo, odzovite se s pošto položnico, ker 18. t. m. bo letna glavna seja.

Predsednik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je zborovsko dne 18. maja popoldne ob treh na Primskem. Zaradi skrajno neugodnega vremena udeležba zlasti od strani bolj oddaljenih tovarišev in tovarišice ni bila tako ugodna kot sicer.

Predsednik Fr. Luznar otvori zborovanje in obširno, pa času primerno utemeljuje, da stremi napredno učiteljsko za tem, naj se mu da več kruha, več pravic in več luči.

Tajnik V. Bus poroča podrobneje o društvenem delovanju in o dopisih leta 1910-11. Društvo šteje 3 častne in 54 rednih članov. Tekom leta sta bili dve zborovanji, odbor pa je imel 3 seje. Odbor se je obrnil do vseh onih, ki niso bili še člani našega društva, o katerih pa je upal, da se odzovejo povabilu; ognil pa se je ubogih in zavedenih učiteljev in učiteljic, ki vidijo končno odrešitev učiteljskih teženj edinole v farovžih, pravih učiteljskih organizacij pa se morajo na zahtevo svojih pokroviteljev dosledno ogibati.

Predsednik pojasni, da bo prav gotovo dotiskan že letos opis „Kranjsko okrajno glavarstvo“.

Blagajnik B. Zore poroča, da je imelo društvo letos 112 K 20 h dohodkov, stroškov pa 86 K 55 h, tako da je preostalo čistega 25 K 65 h. Vse društveno imetje pa znaša 534 K 65 h brez J. Travnoeve ustanove (5000 K), od katere glavnice dobi društvo vsako leto samo obresti.

Pregledovalcem računov se izvolita tovariš A. Novak in Ana Mallyjeva.

Na predlog tovariša A. Novaka se voli z vzklikom stari odbor, le namesto tovarišice Ide Mallyjeve se izvoli za odbornico Ana Mallyjeva.

Za XXIII. glavno skupščino Zaveze se izvoli 5 delegatov.

Pri slučajnostih se oglasi tovariš J. Lapajne, ki se zahvali navzočima zastopnikoma

učiteljstva v okrajnem šolskem svetu za njiju odločno in taktno postopanje v prid učiteljstva in šole.

Prav zanimivo in temeljito je bilo predavanje tovariša Ivana Zupana, nadučitelja na Dolskem, o perutinarstvu.

Predavatelju so staveli vprašanja: Janja Miklavčičeva, R. Zore, K. Završnik, Fr. Bojina in posebno J. Lapajne, ki je zastopal pesimistično mnenje, da se ne izplača učitelju negovati reje kokoši.

Predsednik se zahvali društvenim poročevalcem in predavatelju za poučno predavanje, nakar zaključil občni zbor, ki je trajal nad dve uri.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je priredilo o Sentpetrovem poučni izlet v Savinjske planine.

Okr. šol. svet je dovolil udeležnikom v petek in v soboto šole prosto. Enako je dovolil tudi za one, ki bi iz vranskega in celjskega okraja se udeležili tega potovanja. Toda bilo ni nobenega iz drugih okrajev. Nekaj je vzrok, ker je bilo učiteljstvo prepozno obveščeno, nekaj konec meseca.

Udeležilo se je izleta: 4 dame, 8 tovarišev in 1 otrok. Od Sv. Frančiška je velik voz „Požarne brambe“ izletinke zapeljal v Solčavo in je prišel potem ponje v Luče.

Vreme krasno. Čez Ojstrico in Planjavo sta krenila dva, ostali so šli v Logarsko dolino in potem na Okrešelj v Frischaufov dom.

Vsak je trdil, da mu ta izlet ne pride iz spomina.

Tudi glede izdatkov se ne more nihče pritoževati, ker so bile povsod cene primerno jako znižane.

V Logarski dolini vse cvete in to so dokazovali tudi ogromni šopki, ki so jih izletniki natrgali in nesli s seboj.

Srednješolski vestnik.

**** Nemci za učenje češčine.** Nemci v sudetskih deželah zahtevajo, da se uvede v nemške srednje šole češčina kot obligatni predmet. To pa zahtevajo zaradi tega, da bi lažje izpodrivali Čeha v vseh javnih službah.

**** Pravico javnosti za šolsko leto 1910-11** je podelilo naučno ministrstvo I. in II. razredu občinska realne gimnazije v Voloski.

**** Nemški cesar in gimnazije.** Nemški cesar Viljem želi, da se na nemških gimnazijah grški jezik nadomesti z angleškim jezikom. Zdi se, da bi cesar Viljem hotel zadnji udarec humanističnim gimnazijam. Tudi latinski jezik bi se imelo znatno omejiti. Temu nasproti bi se pa posvečalo več pozornosti prirodnim naukom in posebno telovadbi. Te radikalne izpremenbe bi se mogle uresničiti tembolj, ker odgovarjajo povsem mišljenju cesarja Viljema. Na vsak način se ima z ozirom na to pričakovati v Nemčiji živahne borbe s prijatelji humanistične gimnazije.

Politiški pregled.

*** Državni zbor** je sklican na dan 17. julija. Cesar ga otvori dne 18. julija s prestolnim govorom.

*** Tretje Gautschevo ministrstvo** je sestavljeno sledeče: predsedstvo: baron Gautsch; deželna bramba: FML. Georgi; notranje stvari: grof Wickenburg; uk in bogočastje: grof Stürgkh; pravosodje: dr. Hoehenburger; finance: dr. Mayer; javna dela: Marek; poljedelstvo: baron Widmann; minister za Galicijo: vitez Zaleski; trgovina: sekcijiski načelnik dr. Mataja kot voditelj; železnice: sekcijiski načelnik dr. Röll kot voditelj.

*** Razpor med krščanskimi socialci.** Z Dunaja poročajo, da trije krščansko-socialni poslanci, izvoljeni na Dunaju, ne vstopijo v krščansko-socialni klub, ker misli ta delati izključno agrarno politiko. — Od stopnje do stopnje — nazaj!

*** Škof, čigar spisi pridejo na indeks,** je pač nekaj tako izrednega v naših časih, da zbuja afeta škofa v stolnem Belem gradu, dr. Otskarja Prochazka, največjo pozornost vsega kulturnega sveta. Kakor namreč poročajo iz Rima, je indeksna kongregacija postavila tri škofove spise na indeks. Seveda je bil škof Prochazka v ultraklerikalnih krogih že zdavnaj slabo zapisan, češ, da je preveč liberalen, ker se ni posluževal običajnega klerikalnega terorizma.

*** Italija** je izdala volilno reformo, ki dovoljuje volilno pravico vsem nad 30 let starim, tudi če ne znajo brati in pisati. Volilo bo 7,701.000 volilcev, t. j. 82 odstotkov odraslih ali 20 odstotkov vsega prebivalstva ali 3,640.000 več nego dosedaj.

Učiteljski konvikt.

Darovi: Gdč. Marija Wessnerjeva, licejska učiteljica in nadzorovalna dama na mestnem dekliškem liceju v Ljubljani, 100 K. (Vrli in uzorni kolegijni prav topla zahvala!) Učiteljstvo tolminskega okraja zlo-

žilo pri okrajni učiteljski konferenci 8 K. Bog plati!

Letnino so plačali p. n. tovariši in tovarišice: učiteljstvo v Št. Andrežu u pri Gorici (3 K); Gustav Pirc, učitelj na II. mestni šoli v Ljubljani; Fran Verbič iz Slavine; Ivan in Marija Benedičič in Fani Čerov, vsi iz Škocijana pri Mokronogu. Hvala!

Kranjske vesti.

—**r— Nova nemška šola v Trzinu.** Nemški šulferajn je kupil od Goekna velik vrt, na katerem namerava zidati nepotrebno nemško šolo. Za par nemških otrok se gradi nova šola, dočim morajo otroci slovenskih staršev posedati po nezdravih, tesnih sobah, ki jih niti dovolj ni, tako da ima prvi-razred samo poldnevni pouk. Pač žalostno!

—**r— Od umetno-obrtne šole.** Profesor na tukajšnji obrtni strokovni šoli Henrik Podkrajšek, je pomaknjen s 1. julijem v VIII. činovni razred.

—**r— Kupčija.** Za nadzornika za slovenske šole v kočevskem okraju je imenovan Josip Novak, c. kr. učitelj v Idriji. — O tem imenovanju smo zvedeli čudne reči, seveda zanje ne prevzamemo nobene odgovornosti. Pravijo, da se je vršila za to nadzorniško mesto prava licitacija. Mesta pa ni dobil tisti, ki je največ zahteval, nego oni, ki je zahteval najmanj, t. j. Josip Novak. „Upehani“ provizorični inšpektor Karel Simon je baje hotel imeti 1900 K, neki napreden učitelj 1700 K, Josip Novak pa 800 K. Ker je bila Novakova ponudba najnižja, je dobil mesto on. Država se je torej izde barantije izvila precej poceni, lahko pa bi napravila še kaj dobičks, če bi se obrnila na bolj pripravnega kandidata, nego je Josip Novak v Idriji. Prepričani smo, da bi ji n. pr. Smrdelj še kaj iz svojega plača, da bi mogel postati c. kr. okr. šol. nadzornik. V interesu finančne priporočamo visokemu c. kr. deželnemu šolskemu svetu, naj bo prihodnjič še bolj kramarski. Kaka pridobitev bi bila za naše ubogo šolstvo, če bi se za vse večne čase uveljavila imenitna maksima, da je za inšpektorja najboljši kdor zahteva najmanj plače — logično torej izmed vseh najboljši tisti, ki ne zahteva nič, ideal vseh idealov pa oni, ki bi bil inšpektor brez plače, potem bi pa še sam državi plačeval. Tako bi d. bila država lahko nov fond. Če bi ga — kar je pri nas skoro izključeno — ne porabila v vojaške namene, naj bi razpisala nagrade za izum posebnega sredstva za pobijanje — gospe Neumnosti iz Abdera!

—**r— Okrajna učiteljska konferenca za Postojnski šolski okraj** se je vršila v Hruševju dne 22. t. m. — Okrajni šolski nadzornik I. Thuma se je v svojem poročilu oziral predvsem na pravilno uredbo pouka v ponavljalni šoli ter je posebno opozarjal, da se otrokom, ki si niso prisvojili zadostno predpisanih ljudskošolskih predmetov, nikakor ne dovoli vstopa v to šolo.

Tov. A. Skala iz Vipave je izbornorešil svoj referat: Sodelovanje učiteljskega pri skrbi za otroke (§ 212. dok. šol. in učenega reda). Poudarjal je zlasti, da je glavni vzrok sedanje socialne bede — alkohol. — Z ozirom na to je predlagal tov. Horvat, da bi morala imeti vsaka šola brošure in knjige, ki govore o protialkoholnem delu, posebno pa brošuro: Učitelj v boju proti alkoholizmu. Toda predlog ni prodl ter se je izpremenil v silje, češ, da se k temu nikogar ne more siliti.

Dobro je dalje referiral tov. Grum iz Vipave o temi: Pravilna uporaba predpisanih aparatov pri naravoslovnem pouku. Končno se je še določil čas za ponavljalno šolo, namreč od 1. oktobra do 15. aprila.

Štajerske vesti.

—**š— Iz Mozirja** nam poročajo: okrajna učiteljska konferenca za šolska okraja Gornjigrad in Vransko, ki se je vršila v ponedeljek, dne 26. junija t. l. v Mozirski šoli: Trajala je nepretrgoma od 9. ure zjutraj do približno 3. ure popoldne. Vodil jo je okr. šol. nadzordik g. Josip Supanek, ki je imenoval svojim namestnikom nadučitelja na Polzeli in učit. zastopnika v okr. šol. svetu Vranskem tov. Antona Farčnika. Zapisnikarjema sta se izvolila gospica Amalija Jezovškova iz Vranskega in tov. Frau Čater iz Braslovč. (Podpredsednik in zapisnikarji se po okrajih menjujejo: eno leto gornjegrajski, drugo leto pa vranski okraj.)

V svojem poročilu — ki je bilo obsežno in dobro premišljeno sestavljeno — je g. nadzornik omenjal, da šolstvo v obeh okrajih napreduje, učiteljstvo si prizadeva doseči kolikor možno velike uspehe na polju pouka, in ti uspehi so razveseljivi. Dajal je posamezne migljaje glede teorije in prakse, kar je opozoval na svojih nadzorniških potovanjih. — Nadzornikovo poročilo se je že med poročanjem večkrat prekinilo s klici pritrdjevanja in s ploskanjem, a ko je končal, je soba odmevala glasnega aplavza.

Obpravnavati bi se imele tri konferenčne naloge, a tretja — Kako naj neguje ljuska šola čebelarstvo? — se je zaradi pomanjkanja časa odložila na prihodnjetno konferenco.

Prvo temo: „Kako naj ljudska šola pospešuje ljudsko blaginjo s posebnim ozirom na varčevanje“ je temeljito obdelal tov. Farčnik. Govorili so k temu vprašanju še gospa Jakš-tova, tov. Bezjak, Lorber, Kramar, Zotter, Knaflič, Burdian in drugi. Debata je bila živahna in zanimiva; zlasti glede mnenja tov. Knafliča o ustanovitvi šolskih hranilnic za katere bi prevzela jamstvo šolska občina. Dobro bi bilo, mislim, če bi se vprašanje o šolskih hranilnicah začelo razmotrivati in bi tako došli do pozitivnih predlogov; n. pr. „Učit. Tovariš“ bi otvoril razgovor o vprašanju: „Ali bi kazalo na naših solah uvedsti „Švedske hranilnice“ in eventualno kako jih urediti?“ Ta bi povedal to mnenje, oni drugo, in končno bi vendar bili na jasnem.

Sprejelo se je več stavkov, katerih pa žal nimam na razpolago, ko pišem to poročilo.*)

O temi: Kateraliniatura normalnih šolskih zvezkov se naj uvede za posamezna šolska leta je referiral tov. Ivan Klemenčič, nadučitelj v Bečici. To vprašanje se je poprej obravnavalo pri domačih učiteljskih konferencah in so se poslali do 20. maja t. l. dotični sklepi glavnemu poročevalcu tov. Klemenčiču, ki je na podlagi teh in lastnega študija in lastne izkušnje sestavil izborni referat.

O šolskih vrteh sta poročala za gornjegrajski okraj tov. Terčak, za vranski okraj pa tov. Lorber.

O okrajnih učiteljskih knjižnicah sta poročala knjižničarja.

Vranska okrajna učit. knjižnica — knjižničar tov. Kramar — šteje 416 knjig, od katerih se je izposodilo 43. Dotacija je znašala 38 K 24 vin.

Gornjegrajska okr. knjižnica — knjižničar tov. Šijanec — ima 462 knjig, od katerih se je izposodilo 37. Dotacije je bilo 49 K 48 v.

Nato so se vršile nove volitve. Imele so nastopni izid:

Stalni konferenčni odbor, ki je obenem tudi knjižnični odbor: Gornjigrad: Kocbek, Šijanec, Pušenjak, Terčak; Vransko: Lorber, Kramar, Farčnik, Zotter.

Odbor za šolske vrte: Gornjigrad: Klemenčič, Praprotnik, Terčak; Vransko: Farčnik, Lorber, Zotter.

Učiteljski zastopniki v okr. šol. svetih:

Gornjigrad: Kocbek; Vransko: Farčnik. Članom dež. učiteljske konference:

Gornjigrad: Kocbek; Vransko: Lorber.

Končno se je podpredsednik tov. Farčnik zahvalil nadzorniku v imenu učiteljstva za dosedanje honetno in ljubezno nastopanje ter izrekel željo, naj bi g. Supanek tudi v prihodnji dobi še ostal naš priljubljeni nadzornik.

Bil je dan resnega, napornega dela, ki je pa tudi pokazal, da vlada med učiteljstvom in nadzornikom lepa harmonija, in tako naj bi bilo tudi zanjprej. — Omeniti je še tudi to, da se je vršila konferenca skoraj popolnoma v slovenskem jeziku. Le svoje pisano uradno poročilo je g. nadzornik prečital v nemškem jeziku. —ij—

—**š— Uradna učiteljska konferenca.**

Z Zidanega mosta nam poročajo: Dne 24. junija t. l. se je vršilo pod predsedstvom c. kr. šol. nadzornika ravnatelja Gustava Vodnška, uradno učiteljsko zborovanje za laški okraj. Zbrano učiteljstvo je pozdravil predsednik najsrčneje in ga pozval, da zakliče Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju kot ustanovitelju sedanje šole trikratni „živio“, čimer so se navzoči navdušeno odzvali. Predsednikovim namestnikom je bil določen zastopnik učiteljstva v okr. šol. svetu Anton Gnuš, zapisnikarjem pa učitelja Jakob Rainer in Vitko Jurko. Ob 11. uri je prišel dež. šolski nadzornik g. šolski vestnik Peter Končnik na konferenco, kjer je ostal do konca razprav. Predsednik mu je predstavil učiteljstvo, se mu zahvalil za poset in v svojem govoru poudarjal znano njegovo strogo nepristranost in pravico ljube ter ga prosil, da ostane tudi nadalje veren pospešitelj šole, učiteljstvu, ki deluje pod tako težkimi razmerami, pa iskren zaščitnik. G. dež. šolski nadzornik se zahvali za pozdrav s presrčnimi besedami, poudarjaje, da ga veseli prisostvovati enkrat učiteljski konferenci v tem okraju. Dnevni red je bil jako obširen. V uro trajajočem poročilu je podal predsednik obilico lepih nasvetov in migljajev pedagoško-didaktične vsebine. Njegova izvajanja je učiteljstvo poslušalo z največjo paznostjo in mu ob sklepu z burnim ploskanjem izrazilo zaslužno priznanje.

Obpravnavale so se nastopne teme:

a) Stališče šole napram nepamak domače vzgoje. (Poročev. Hildegarda Bieger.)

b) Kako se naj šolski izleti prirejajo, da so pouku prilagojeni? (Por. Blaž Jurko.)

c) Katere naloge v naših računnicah je z ozirom na praktične potrebe tuokrajnega pre-

* Prosimo zapisnikarja, naj blagovoli v dodatek temu poročilu objaviti v našem listu sprejete teze.

Opomba uredništva.